

FALİH RIFKI ATAY (1894 – 1971)

1894 yılında İstanbul'da doğdu. Fıkra, makale, gezi türlerindeki gazete yazılarıyla ve özellikle Atatürk'ü yakından tanıtan anılarıyla ün kazanan Falih Rıfki Atay, Kovacılar semtindeki Rehberi Tahsil Rüştiyesi'ni bitirdikten sonra Hüseyin Cahit'in Yalçın müdürlük yaptığı Mercan İdadisi'nde öğrenimini tamamladı. Darülfünunun Edebiyat bölümünü bitirdi. İdadide edebiyat öğretmeni olan Celal Sahir Erozan ile kendisinden bir ileri sınıfta okuyan Orhan Seyfi Orhon, Falih Rıfki'nin edebiyat zevkinin gelişmesine yardımcı oldular. İlk Yazıları, Serveti Fünun dergisinin genç yazarlara ayrılan ek sayfalarında yayımlanan Falih Rıfki'nin Tecelli(1911) dergisi ile Süleyman Bahri'nin yönettiği Kadın(1912) dergisinde Cenap Şahabettin ile Ahmet Haşim'in eserlerini hatırlatan şiirleri çıktı.

1912'de Tanin gazetesinde düz yazıları yayımlanmağa başladı; İstanbul Mektupları, Edirne mektupları gibi yazıları çıktı. 1913-1914 yıllarında sadaret ve Dahiliye Nazırlığı kalemlerinde çalıştı. Dahiliye Vekili Talat Paşa ile birlikte gittiği Bükreş'ten Tanin gazetesine röportaj yazıları yolladı. Bu dönemdeki yazıları, Türkçülük ve Türkçecilik akımlarının etkisini taşıyordu. I. Dünya Savaşında yedek subay olarak Suriye'ye gitti; 4. Ordu kumandanı Cemal Paşa'nın hususi katipliğini yaptı. Suriye ve Filistin'deki savaş anılarını "Ateş ve Güneş" (1918) kitabında topladı. Cemal Paşa'nın Bahriye nazırı olması üzerine Kalemi Mahsusa müdür yardımcılığına getirildi (1917). Kazım Şinasi Dersan, Necmettin Sadık Sadak, Ali Naci Karacan ile birlikte Akşam Gazetesini çıkarmağa başladı (1918). Bu gazetede Günün Fıkraları başlığıyla sürekli yazılar yazdı. Kurtuluş Savaşını destekleyen etkili yazıları dolayısıyla idam istenerek Kürt Mustafa Divanı Harbi'ne verildi. Fakat İnönü Zaferinin kazanılması üzerine Divanı Harp tutumunu değiştirdiği için idamdan kurtuldu. Kurtuluş Savaşı sona erdiği sırada İzmir'de Atatürk ile görüşmeğe gelen gazeteciler arasındaydı. Atatürk'ün isteği üzerine İkinci Büyük Millet Meclisi'ne Bolu'dan milletvekili seçildi (1922). Daha sonra uzun yıllar Ankara Milletvekili olarak T.B.M.M.'de bulundu. Hakimiyeti Milliye, Milliyet ve Ulus gazetelerinin başyazarlığını yaptı.

Yeni Türk Alfabesinin hazırlanması ve uygulanması sırasında Dil Encümeninde görev aldı. Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın tutumuna şiddetle karşı çıktı. Ulus gazetesinin başyazarlığını yaptığı dönemde Ankara şehir planı jürisinde üyelik ve İmar Komisyonunda başkanlık yaptı. 1946'da çok partili döneme geçildikten sonra Ulus gazetesinde CHP'nin savunuculuğunu sürdürdü. Demokrat Parti'nin 1950'de iktidara geçmesinden sonra Dünya Gazetesini kurarak (1952) muhalefete geçti; yeni iktidara karşı Atatürk devrimlerini savundu.

Falih Rıfki Atay, sağlam, atak, çekici, anlatımı ve duru Türkçesiyle Cumhuriyet basınının Encümeninde usta kalemlerinden biriydi. Günlük siyasi olayları ele alan başyazı ve fıkraları yanında Ulus ve Dünya gazetelerinde Pazar günleri yayımladığı haftalık yazılarında çok usta bir deneme ve söyleşi yazarı niteliği gösteriyordu. Gezi ve anı türlerinde Cumhuriyet döneminin çok ilginç ürünlerini verdi.

FALİH RIFKI ATAY

Ömer Faruk Hüsmüllü tarafından yazıldı.
Cuma, 06 Mayıs 2011 23:24 -
